

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Vida, com més el teu foc s'apaga, més t'estimo

La Segona Guerra Mundial i la tuberculosi amb què en va sortir van deixar Gesualdo Bufalino (1920-1996) sense joventut. Un cop guarit, es va posar a fer de professor de secundària al seu poble natal sicilià, Comiso, renunciant a tota carrera literària pública, però sense deixar d'escriure. I així va anar fent fins que el 1981 va ser rescatat de l'anonimat per Leonardo Sciascia, moment a partir del qual es va començar a publicar la seva obra. El llibre ara traduït al català per Carme Arenas, *Argos el cec* (Quid Pro Quo, 2019), va sortir a la llum el 1984. Tracta d'un home en la seixantena, xacrós i ensopit, que decideix combatre els seus mals escrivint "un llibre feliç", una mena de dietari d'un any lluminós de la seva joventut, el 1951. Hi conta tot el que li va passar quan feia de mestre en una ciutat de províncies siciliana, Modica. De tant en tant punteja el relat amb un present buit de tota esperança, "com morim cada dia en la mort que ens envolta, i com matem cada dia els altres, tot oblidant-los".

"Hi havia una vegada un xicot que es pensava que era un vell, ara s'ha girat la truita, el vell ha fet veure que era un noi...": un jove professor enamorat, tirant a tímid, sentimental, tothora fidel al vici de somiar i fantasiejar. Amb ell, la pretensió d'escriure un llibre feliç ja es veu que no va enlloc. esclar: l'amor no és sinònim exactament de felicitat, fins i tot quan és correspost. Amor i felicitat, dues cegueses. I qui

GETTY

no les vol, totes dues? L'*alter ego* de Bufalino està convençut que "els amors no correspostos, creieu-me, són els més còmodes". I ca!, el professor ensenya en una escola de noies i viu rellogat en una habitació de la senyora Amalia, viuda, de qui fa "usdefruit un cop a la setmana de les seves carns grassonetes".

La ciutat fa olor de gessamí, s'hi recullen tàperes als murs i les noies, ah!, les noies... Quina dolça obsessió. "Els francesos anomenen *petita mort* el desmai de després de l'amor... Escric en un estat de *petita mort* perpètua, amb sobresalts d'hilaritat histèrica", anota l'autor en un dels intervals de la narració. Però tornem al 1951, a la recerca de l'amor. Començant pel de la Maria Venera, juganera, gata maula, a qui fa classes particulars. Sempre se li escapoleix, obsedida per un cosí i per algú altre. Després hi ha l'encara més joveneta Isolina, veïna i bo-

na estudiant, dolça innocència. I la tercera és la guapíssima Cecilia, a la ratlla dels quaranta, "barreja de supèrbia i de dolcesa", companya a sou del rendista Don Nitto.

Passa la primavera i amb l'estiu tot s'accelera. "No només és bonic viure-la, la vida. És gairebé igual de bonic fer-ho veure i enganyar-te que la vius". Tres mundanes deesses per a un sol home, especialista en amors equivocats, un pobre professor, mig savi mig no-res, a la Sicília de postguerra. Una guerra que de cop sembla tan llunyana. "I tu també, Sicília, illa meva, et posaves pintallavis, tornaves a coquetejar una altra vegada amb la vida". La vida!, segons Bufalino: ¿infelicitat tranquil·la o felicitat amenaçada? ¿És possible renegar d'algú en el mateix acte d'estimar-lo? "Vida, com més el teu foc s'apaga, més me l'estimo. Gota de mel, no caiguis. Minut d'or, no te'n vagis". ♦♦

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

La brillant columna d'un brillant escriptor català acabava així: "M'agradaria poder agafar tots aquests arbres amb les seves branques meravelloses i ajuntar-los i fer-ne un ram pel Jordi Cuixart i els altres presos, i portà'ls-hi". És algú que -amb tota la legitimitat poètica- vol preservar la seva veu en la seva prosa i, intentant-ho, posa el corrector en un compromís.

Aplicant cegament la norma, el fragment quedaria així: "[...] i fer-ne un ram per al Jordi Cuixart i els altres presos, i portar-los-el". El pas del *pel al per al* ja altera la veu, però hi estem prou fets perquè no ens resulti detonant. No sembla gaire prudent, en canvi, convertir el *portà'ls-hi* en *portar-los-el*. Un final tan ortopèdic -l'únic adequat als registres formals segons la GIEC-

"Fer-ne un ram per als presos, i portà'ls-hi"

dinamita l'autenticitat que batega en el text original.

¿Deixem, doncs, *portà'ls-hi*? No podem. L'autor sap que emmudeix la erra final de l'infinitiu i això l'ha dut a no escriure-la sense advertir que, eliminant-la, la paraula passa a ser plana. El mal menor -i així s'ha publicat- és *portà'ls-hi*, que respecta la veu i sona bé però -sent tan inhabitual- gairebé fa mal a la vista. Joan Sales va proposar -intentant conciliar gramàtica i llengua viva- *portar'ls-hi*. No és una mala solució.

ELS BONS ESCRITORS NO SEMPRE TROBEN RECER EN EL QUE LA NORMA ANOMENA "REGISTRES FORMALS"

L'escriptura d'aquestes combinacions pronominals, en què la norma més estricta exclou el que diem la gran majoria de catalans no-valencians, evidencia fins a quin punt el bon escriptor no sempre troba recer en els "registres formals", i ha d'optar per formes no normatives. Ningú dubta que els grans creadors, seguint el seu geni, han de ser, quan cal, no normatius, però *été* eines la nostra indústria editorial per saber com ha de corregir o tolerar aquestes *transgressions*?

Ara com ara, aquest *portà'ls-hi* que per al llibre d'estil de la CCMA -si més no en llengua oral- és la forma recomanable en tots els registres, no passa "d'ús col·loquial d'alguns parlars" a la GIEC. I diria que és la norma de l'IEC la que s'ho ha de replantejar. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] **El fibló**
SÍLVIA SOLER
Columna
296 pàgines i 20,50 € 3/2

[2] **Digues un desig**
JORDI CABRÉ
Enciclopèdia Catalana
258 pàgines i 19,50 € -/3

[3] **Aprendre a parlar amb les plantes**
MARTA ORRIOLS / Periscopi
256 pàgines i 17,50 € 2/22

[4] **Disset pianos**
RAMON SOLSONA
Proa
288 pàgines i 19,50 € 5/4

[5] **A l'amic escocès**
MARIA BARBAL
Columna
310 pàgines i 20 € 1/5

NO-FICCIÓ

[1] **Esperança i llibertat**
RAÜL ROMEVA
Ara Llibres
274 pàgines i 18,90 € 1/6

[2] **Oriol Junqueras. Fins que siguem lliures**
SERGI SOL / Ara Llibres
176 pàgines i 18,50 € 3/17

[3] **Visc, i visc, i visc**
MAGGIE O'FARRELL
L'Altra
248 pàgines i 19,95 € 8/2

[4] **Escrits de presó**
QUIM FORN
Enciclopèdia Catalana
332 pàgines i 19,50 € 6/23

[5] **Jo acuso**
BENET SALELLAS
Pagès
108 pàgines i 13 € 2/12

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] **Toda la verdad de mis mentiras**
ELISABET BENAVENT / Suma
544 pàgines i 17,90 € -/1

[2] **La única historia**
JULIAN BARNES
Anagrama
240 pàgines i 19,90 € 5/3

[3] **Una prueba de amor**
MEGAN MAXWELL
Planeta
464 pàgines i 18 € 1/2

[4] **La dependienta**
SAYAKA MURATA
Duomo
176 pàgines i 16,80 € -/5

[5] **Los asquerosos**
SANTIAGO LORENZO
Blackie Books
224 pàgines i 21 € 4/21

NO-FICCIÓ

[1] **Manual de resistencia**
PEDRO SÁNCHEZ
Península
316 pàgines i 20,50 € -/1

[2] **Cómo hacer que te pasen cosas buenas**
MARIAN ROJAS / Espasa
232 pàgines i 19,90 € 1/20

[3] **El cerebro que cura**
ÁLVARO PASCUAL-LEONE
Plataforma
232 pàgines i 20 € -/2

[4] **Diccionario de las cosas que no supe...**
RISTO MEJIDE / Espasa Calpe
206 pàgines i 19,90 € 2/2

[5] **Tiempo de magos**
WOLFRAM EILENBERGER
Taurus
384 pàgines i 22,90 € -/2

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes al mercat